

"አብሄሩም (እግዜሩም) ይቅር የሚለው 'ቤተሰቢያን'ን በሰፊው ላበላ ላጠጣ ነው"

ገላነው ክራር

ከአ.አ.ዩ. የቋንቋ ትምህርት ክፍል መምህርና በደራሲነታቸው የሚታወቁት ዲባቶ ፈቃደ አዘዘ፤ ባንድ ወቅት ለምርምር ስራ ወደ መስክ (ገጠር) ይወጣሉ። ስራው random sampling የሚያስፈልገው እና የግድ በገበሬዎቹ ተሳታፊነት እና መሪነት መሰራት ነበረበት። ይህንኑ ለገበሬዎቹ ማስረዳትም ነበረባቸው። ለእንግሊዙ "sampling" የአማርኛው "ናሙና" አለ። "Random" የሚለውን ቃል ለማስረዳት ግን ብዙ ሲደክሙ ቆዩና "...ባልተቀናጀ መልኩ፤ ናሙና ሰዎችን እንዲሁ እየመረጡ መጠየቅ ነው..." በማለት ብዙ ቢያስረዱም ገበሬዎቹን አልገባቸውም። "ረንደምሊ... አልፎ አልፎ፤ ሰዎቹን እየመረጡ... የለ የለም። መምረጥ አይደለም። እንዲሁ እጅ እንደገባ..." ከማለታቸው፤ አንዱ ገበሬ ጣልቃ ገብቶ "አሁን ገባኝ! 'እጅ እንደገባ ብድግ ብድግ እያደረጉ መጠየቅ ነው' አትለንም ኖሯል?" ይላል። ፈቃደ አዘዘ "ብድግ ብድግ"ን ለንግሊዝኛው random እኩያ አማርኛ አድርገው ይጠቀሙበት ነበር።

ሲያጋጥም ቃል እንዲህም ይፈጠራል። ቀለል አድርጎ ማየት ነው። ሰማይ የተደፋ ማስመሰል አያስፈልግም። እንዲህ ሜዳ ላይ የተገኘው "ብድግ ብድግ"፤ የRandomን ድርጊት በትንሹም ቢሆን የሚገልጽ (suggestive/indicative word) ቢሆንም፤ በአረፍተ ነገር ውስጥ ገብቶና ተብራርቶ፤ እንደ "... እንዲሁ እጅ እንደገባ" ከመሳሰሉት ቃላት ጋር ተገጠልጥሎ ካልመጣ በቀር ምሉእ ትርጉም አይሰጥም። ወይም በሌላ አገላለጽ ብቻውን፤ ለምሳሌ፤ እንደ "we need to do random sampling" እንደሚለው አ.ነገር አይነት ባማርኛ "ብድግ ብድግ ናሙና ማድረግ ያስፈልገናል" በሚል አ.ነ. ውስጥ ቢመጣ፤ እንደ እንግሊዙ ሙሉ ትርጉም የሚሰጥ አይሆንም። ቃሉ እንዲለመድ ከተደረገ ወይም ከተስማማን ግን፤ አይደለም ፍንጭ የሚሰጠው "ብድግ ብድግ" ቀርቶ "ቻቻ" ብንለውም እንኳን ይሆናል። ይህን በተመለከተ ዲባቶ መስፍን በሚገባ ገልጾታል።

ከ"Random" (ለምሳሌ እንግሊዝኛውን እንዳለ አማርኛ አድርጎ ከማልመድ፤ ረነደመ፤ መረንደም፤ አረነዳደም ወዘተ...እያለ ቢረባ፤ [የእንግሊዝኛውን "ፊሎሶፊ"፤ "ፍልስፍና" በሚል አማርኛ እንዳለመድነው] ማለት ነው) ይልቅ "ብድግ ብድግ" ለአብዛኛው አማርኛ የሚያውቅ ሰው ብቻ ሳይሆን፤ ሌላ የኢትዮጵያ ቋንቋዎችን ለሚናገሩ፤ እልፍም ሲል ለመላው አፍሪቃ ዜጎችም እንደሚቀልል ብዙ መመራመር አያስፈልግም። ይህ አካባቢያዊ (መኖሪያ ቦታ ቅርበት፤ ባህል ወዘተ...) እና የphonetics (ድምጸት) "physical [አካላዊ] properties"፤ ማለትም የጉሮሮ፤ ትናጋ፤ ምላስ ወዘተ... የድምጽ አፈጣጠርን፤ ይመለከታል። ስለዚህ ከ'ራንደም' ይልቅ፤ እንደ "ብድግ ብድግ" ያለ፤ ትንሹም ቢሆን ለድርጊቱ ፍንጭ የሚሰጥ፤ ለርባታ የሚመች አንድ ቃል ቢፈጠር የተሻለ የሚሆን ይመስለኛል።

የ"Random" ሙ "ብድግ ብድግ"፤ ቃል የመፍጠርን ፈተናና ክብደት በትንሹም ያሳየ ይመስለኛል። የንግሊዝኛ ሳይንስ እና ቴክኖሎጂ ቃላትን እኩያ አማርኛ የመፈለግን ምጥ ደግሞ መገመት የሚያስቸግር አይመስለኝም። ማጣጠጥ ብቻውን መልካም ራእይ የሚሰኝ ቢሆንም፤ ዋናው ቁም ነገሩ "ምን ተወለደ?" ነው። ጨነገፈ ወይስ ልጅ ሆነ? የሚወለደውን "ልጅ" ጤንነትና ደህንነት እዚህ ላይ እናቆየውና፤ 'ልጁ ያስፈልጋል ወይ?' የሚለውን በጥቂቱ እናንሳ። ከአሜሪካ፤ እንግሊዝ እና አውስትራሊያ (እንግሊዝኛ ዋና የስራ ቋንቋ የሆነባቸው) ውጭ የሆኑት ሌሎች ሁሉ

አገሮች (ለምሳሌ ጃፓን፣ ቻይና፣ ኮሪያ ...ወዘተ) አንድ ክ.ዘ. ባልሞላ ጊዜ ውስጥ ያደጉት አገሮች፣ 'አሜሪካ ወይም ያኔ ታላቋ ብሪታንያ የሚጠቀሙበትን ቋንቋ ካልተጠቀምን እናድግም' ብለው እንግሊዝኛን የመማሪያም የስራም ቋንቋ አላደረጉም። ሳይንስና ቴክኖሎጂውን ከየትም ወስደው፣ ባገራቸው ቋንቋ አላምደውና 'ካሩኩለም' ቀርጸው ነው ከዚህ የደረሱት። በሃገርኛ ቋንቋ የማስተማርን አስፈላጊነት፣ ዲባቶ (ዶ/ር) ሰለሞን ይርጋ በ"ህልውና" እና በሌላው መጽሃፉ ውስጥ በሚገባ ብሎታል። ሌሎችም በርካታ ጸሃፍትና ምሁራን ይህን ሃሳብ ይጋራሉ።

የቃላት ጥራቱን በተመለከተ እኔ ልሳንሲኒኛ (linguist) ወይም ቃልደቻፊ (lexicographer) አይደለሁም። ነገር ግን ዲባቶ መስፍን እያንዳንዱን ቃል እንዴት እንደፈጠረ ሙሉ ትንታኔ ከነማስረጃው ያቀረበልን በመሆኑ በጣም አሳማኝ ይመስለኛል። የሳይንስና ቴክኖሎጂ ቃላቱንም ህግና ስርአት ያወጣለትም ይመስለኛል። ይህን ባለፈው ጽሁፌ "ፊልጡፍ" እና "ኋልጡፍ" ብሎ በሰየማቸው ምሳሌ አድርጌ ለማሳየት ሞክሯልለሁ። የዲባቶ መስፍን ፈጠራ በጣም ድንቅ ነው። እናም ስለ ስራው ታላቅነት እመስክራለሁ። መስክረውለታልም፡-

"...ጥቃቅን አርቲክሎች ከመጻፍ ወደ ሌላ ችግርን ሊፈታ ወደሚችል የአጻጻፍ ዘዴ መሸጋገር አለብን። ለዚህ የሚሆን የመጀመሪያውን ስራ ዳቪቶ መስፈን (ዲባቶ መስፍን) እየሰራ ነው። በእኔ ዕምነት እስካሁን ድረስ ከኛ ኢትዮጵያውያን ዘንድ እሱ ብቻ ነው ዕውነተኛውን የሳይንስ ቁልፍ ማግኘት የቻለው። ይህ የሱ አዲስ ሳይንሳዊ ጥናት በፍልስፍና ቢደገፍ የበለጠ ጥራትን ሊያገኝ ይችላል ብዬ እገምታለሁ። የሳይንስን መነሻ ለመረዳት ይበልጥ ይረዳናል። ሌሎችም ምሁሮች የሱን ፈለግ መከተል አለባቸው። ሁሉም እንደየአቅሙ በየሙያው እንደዚህ ዐይነት ሳይንሳዊ ጥናት ቢያበረክት የህብረተሰባችንን ችግር ለመረዳትና መፍትሄ ለመስጠት ትልቅ ስራ ስራን ማለት ነው" ፈቃዱ በቀለ፣

<http://addisvoice.com/wp-content/uploads/2010/08/hak.pdf>።

በሳይንስና ቴክኖሎጂ ማደግ ካለብን የግድ ከዜሮ መነሳት የለብንም። አይሮፕላን መስራት ቢኖርብን፣ ያደጉቱ አገሮች ህዝቦች የተጠቀሙባቸውን ግኝቶች ሁሉ አያስፈልጉንም ብለንና በራችንን ዘግተን፣ የራሳችንን እንጀምራለን ማለት ያለብን አይመስለኝም። ባለው ላይ መነሳት እና መጨመር እንችላለን። ባለው ላይ ከተነሳን ደግሞ፣ የግድ አሁን ያለውን ሳይንስና ቴክኖሎጂ ባገር ቋንቋ ለማስተማርና ለመማር ቋንቋ ያስፈልገናል። ለሱ ደግሞ የሳይንስና ቴክኖሎጂ ቃላት ያስፈልጉናል። መስፍን እየሰራልን ያለው ይህን ነው።

በጣም አስደናቂው ነገር፣ የሁለቱ ዲባቶዎች (ሰለሞን እና መስፍን) አንድና ሁለትነት ነው። ሁለቱም አስተማሪ መሆናቸው፣ ሰለሞን የህይወትሲን (biology)፣ መስፍን ደግሞ የጉሲን (physics)፣ እና ሁለቱም በ"ፎርማል" ትምህርት ካገኙት እውቀት ርቀው ሄደው፣ ያማርኛ ቃላት መፍጠራቸው፣ 'ሰገል (ሳይንስ) ባማርኛም ይቻላል' ሲሉን ደግሞ፣ ሰለሞን የቻርለስ ዳርዊንን ስራ ተርጉሞልናል፣ መስፍንም ይኸው አይነስታይንን ሊያስነብበን ነው። ለምሳሌ ሰለሞን፣ "...የእንግሊዝኛውን "individual" የሚለውን ቃል ግለአካል ብየዋለሁ። "endemic" ማለትን ደግሞ "የዚያብቻ" ብየዋለሁ። አንድ ግለሰብ ዛፍ ወይም ወፍ ከማለት፣ አንድ ግለአካል ዛፍ ወይም ግለአካል ወፍ ማለት ጥራት አለው ብዬ። በተጨማሪ ግለሰብ ማለት

በእንግሊዝኛ “ person”፣ “ ብርቅ” ማለት ደግሞ “ rare” ለመሆኑ እርግጠኛ ሆኜ” ይለናል።
 “ endemic” እና “ rare” የሚሏቸውን እንግሊዝኛ ቃላት፣ “ ብርቅ” ለሚል አንድ አማርኛ፣
 የተለያዩ ጽሃፍት እንዴት እያወራረሱ እና እያምታቱ፣ እንደሚጠቀሙባቸው ይጠቁማል ጽሁፉ።
 የሚከተሉትም ቃላት ከመጽሃፉ የተወሰዱ ናቸው፡-

ሩቅ ምህዋር=aphelion	ዘአካል=organism	ፋጫ=snow
ሁለንታ=universe	የብላጭ=terrestrial	ጮቄ=tundra
ስነ ፈለክ=astronomy	ድነና=reforestation;	ጽብረቃ=reflection
ዘውግ= community	ዳግም ድነና=reforestation	ዕልቆ ቢስ=infinity

እና ሌሎችም በርካታ ቃላት አሉበት። ድንቅ ስራ ነው። የመስፍን ደግሞ ስፋት እና ጥልቀት
 አለው። እነዚህ ሁለቱም ምሁራን ቋንቋን እንደ ሙያ አልተካኑበትም። መስፍንም ቋንቋን
 በትምህርት/ቤት እንዳልተካኑበት ባደባባይ ተናግሯል ይመስለኛል። የዚህ ጽሁፌ መነሻም ይኼው
 የመስፍን ማንነትና (በሙያና በትምህርት) እና የተማሪ ፍስሃ ታደሰ፡-

“ ...መስፍን በዋናነት የቋንቋ ባለሙያ መስሎኝ ነበር...”
 “ ...ለካ በዋናነት የፊዚክስ ምሁር እንጂ የቋንቋ ባለሙያ አልነበረም።...”
 “ ...ስለራሱ ከነገረን ትዝ የሚለኝ የፊዚክስ አስተማሪ እንደነበረ..” በማለት በቅርቡ የጻፈው
 (አጽንኦቶቹም የራሱ ናቸው) አስቂኝም አስገራሚም አደገኛም ጽሁፍ ነው። በነዚህ አጽንኦት
 በሰጣቸው “ ...እንደ የቋንቋ ባለሙያ መስሎኝ...” ፣ “ ... እንጂ የቋንቋ ባለሙያ አልነበረም...” ፣
 “ ..የፊዚክስ አስተማሪ እንደነበረ...” በሚሉት ሃርነት ውስጥ፣ “ **ለካስ ለዚህ ነው እንዲህ**
‘አማርኛ/ሰገላዊ አማርኛ’ እያለ ያልሆነ አማርኛ እያመጣ እንዲህ እየተሳሳተ ያለው” ... የሚል
 እንድምታ (tone) ያለበት ይመስላል—በእንግሊዝኛ between the lines እንደሚሉት። ፍስሃ
 ታደሰ ‘ሳይጽፍ’ ‘ለጻፈው’ ለዚህ አደገኛ አባባሉ አጫጭር መልሶች አሉኝ።

- 1) ትምህርት ባዶ ጭንቅላትን በእውቀት የሚጠቀጥቁበት አይደለም። የእውቀትን በር
 መክፈቻ ቁልፍ ነው። የተማሪ ሰው ድርሻ በሩን ከፍቶ መግባትና መፈተሽ ነው። መማር
 እንደበቀቀን የሰሙትን ሲደግሙ መኖር ብቻም አይደለም።
- 2) መማር መማር መማር ...ብቻውን፣ ዝም ብሎ መማር፣ ካለመማር ምንም አይሻልም።
 በራስ፣ በሌላው ሰው፣ ሃገር፣ ወይም አለም ...ላይ በጎ ለውጥ ለማምጣት የሚያስችል ስራ
 ማስከተል አለበት። አለዚያ እንደ መልህቁ መሆን ነው።
 “ መልህቅ በባህር ውስጥ ብዙ አመት በኖረ
 ተዘፈዘፈ ‘ንጂ መች ዋና ተማረ!’ ”

ሌላው ፍስሃ ደጋግሞ ሲያነሳው የቆየውን የ“ ሰገል/ሰገለኛ/መሰግል” ቃልን ነገር ዛሬም
 አንስቶታል። እኔም ዲባቶ መስፍንም ከሚገባው በላይ ብለናል፣ እዚህ ጽሁፌ ላይ የ“ ሰገል” ን
 ነገር ባነሳ፣ “ የጅል ዘፈን ሁሌ አባባዬ” ብሎ ተረት እንዳይተረትብኝ እሰጋለሁና አላነሳውም።

“ ...በዐይነተኛ ነጥቦቼ ለውጥ ለማድረግ ዐስቤ አይደለም። እንዲያ ባደርግ ለራሴ እና ለሌሎች
 አንባቢዎች ብቻ ሳይኾን ለርሱም እቀልለዋለኹ” ሲልም ጽፏል ፍስሃ። ይህ የመቅለልና
 ያለመቅለል ጉዳይ አይደለም፣ የአካዴሚክ ውይይት ይመስለኛል። ሙያዊ እና ስነምግባር የተላበሰ
 ውይይት ያስፈልጋል። መጀመሪያም መሳደብና መጥፎ አማርኛ መጠቀም ባለስፈለገ ነበር። ሰው

ሁኖ መሳሳት አለና፤ ከተሳሳቱም ስህተቱን ማመንና፤ ያስቀየሙትንም ሰው በጊዜው ይቅርታ መጠየቅ አዋቂነት ነበር። " ከጊዜዎች ሁሉ በጣም ጠቃሚ እና እጅ ላይ ያለ 'አሁን' ነው" ። ፍስሃ ይቅርታ ለመጠየቅ አልዘገየም። ግንሳ ያስቀየሙትን ሰው ይቅርታ ለመጠየቅ፤ የሰውየውን ማንነት፤ ደግነትና ክፋት እስኪያውቁ ድረስ መጠበቅ ያስፈልጋል?

በጣም የሚገርመው፤ ያ እንዲያ ሲወርድበት የነበረው፤ የማያውቀው የነበረውን ዲባቶ፤ "...ያበሻ ምግብ ቤት ወስዶ... እና (በግምት አገር ቤት በሸክላ ምጣድ የሚገገረውን ሦስት/ዐራተኛ አውሮፓ ደግሞ በመጥበሻ የሚገገረውን እጥፍ የሚያክል) ምን የመሰለ እንጀራ እየተነጠለ መሰብ ላይ ተዘርግቶ፤ እየታጠፈም በየፊታችን ኾኖ እንዴት በሚጣፍጥ ወጥ .." እያባላ፤ " ከማወራረጃው..." <http://www.quatero.net/pdf/fisha-to-mesfin.pdf> ጋር የጋበዘ... ምናልባትም ክትፎ ከዶሮ ወጥ፤ ፍሪምባ ከቅልጥም እያነበበረ... ባፍ ባፍ ያጎረሰ ዲባቶ መሆኑን ሲታወቅ፤ ይኸው አንገት እስቲሰበር አቀርቅሮ፤ ወገብ እስቲጎብጥ ... ተጎንብሶ ይቅርታ መጠየቅ...። 'ዘይገርም'! ተማለት ወዲያ ምን ይባላል?... ነገርን ነገር ያነሳዋል መቸም... እኔ 'ምለው፤ እንኳን ሰው፤ አብሄሩም (እግዜሩም) ይቅር የሚለው፤ የመንግስት ሰማያትን በር በሰፊው የሚከፍተው፤ እጅ ሰፊ የሆነ እና 'ቤተስኪያን' ያበላና ያጠጣን ሃብታም ነው'ንዴ? ፍታት ...። ሸረ! የድሀስ በደሉ በዛ! በምድር ሳይመቸው፤ የመንግስት ሰማያትም በር እንደተከረቸመበት...።

መልእክት ለነጻነት ዘገየ፡-

እነሆ "ይሉኝታ" " ይሉኝታ" ሲል ለጻፈው ነጻነት ዘገየ፤ ይሉኝታን መዋጋትና መተቸት የሚያስፈልገው ይህን ጊዜና አይነቱን፤ ጥሩ ያልሆነ ሰብእናን ነው። አብሄር ያሳይህና፤ የማታውቀው ሰው ሲሆን መሰደብ አለበት እንዴ? ያበላ ያጠጣ ሲሆን ደግሞ 'ወገብ እስቲሰበር ተጎንብሶ' ይቅርታ መጠየቅ ...ይህን አብሄር (እግዜር) ይወደዋል?

ዲባቶ መስፍንን፤ ሰዉ ሁሉ በይሉኝታ ተከርኾሞ ባለመተቸቱ፤ የሱን (ነጻነት ዘገየ) ጽሁፍ እየተወ ድረ-ገጾች በይሉኝታ የዲባቶውን ብቻ ስለማውጣታቸው እና ፍስሃ ያንን የይሉኝታ አጥር ጥሶ ወጥቶ መስፍንን ልክ ልኩን ስለነገረለት ፊሽታ በፊሽታ ሆኖ ነበር ነጻነት በመጀመሪያው ጽሁፉ የነገረን። ሁለተኛውንም ያስጻፈው ያው የይሉኝታ ነገር ነው። ሁለቱም ጽሁፎች ምንም መሰረት የላቸውም። "ይሉኝታ" የሚያሰኝ አንድም ነገር አልነበረም። ድረ-ገጾቹ የሚሰሩትን ያውቃሉ። የየራሳቸው ፖሊሲ አላቸው። መጻፍና ወያኔን ማጋለጥ ይገባል። ስዬ አብርሃ ባንድ ወቅት እነ መለስን " እሳተ ገሞራ ላይ እንደተቀመጡ ያውቁታል" ሲሉ ስምቻለሁ። እኔ ደግሞ፤ በመለስ እና ኢሳያስ ምክንያት፤ የኢትዮጵያና ምስራቅ አፍሪቃ ህዝብ በሞላ እሳተ ገሞራ ላይ እንደተቀመጠ ነው የሚሰማኝ። እናም ከመጻፍ በላይ ድርጊት ያስፈልጋል! ድርጊት! ድርጊት!

ቋንቋ ነጻነት እንዳለው በራሱ ውስጣዊ ህግጋት የሚያድግ መሆኑ ርግጥ ነው። <http://www.quatero.net/pdf/enba-mehal-saq.pdf> አፈጣጠሩም፤ ያኔ የሰው ልጅ እንዳሁኑ ያለ ቋንቋ ባልነበረው ዘመን፤ እንዲሁ በዘፈቀደ " እንደወረደ" ያወጣው የነበረው ድምጽ ቀስ በቀስ ቅርጽ እየያዘ (ለጆሮ)፤ ፍቺም እየያዘ (ላይምሮ)... እንዲህና እንዲያ... እያለ... የሰው ልጅ ቋንቋ አመጣጡ እንዲያ ነው። ቋንቋ ሰዎች ሊያሳድጉት፤ ሊያዳብሩት (ከላይ በሰንጠረዥ የሰፈሩት ቃላት ሰው የፈጠራቸው ናቸው) ፤ በተቃራኒው ሊያዳክሙት እንደሚችሉ ላንተ እማኝ

መደርደር ባላስፈለገ ነበር። 'በንጉስ አፈቀላጤና አዋጅ' የማያድግ/የማይሞት ደግሞ እንዳይመስልህ። አረብኛ ዛሬ የኤርትራ አንዱ 'አፊሴል' ቋንቋ ነው።
http://eritrea.embassyhomepage.com/eritrean_language_learn_eritrean_language_schools_eritrean_dictionary_online_holiday_phrases_in_eritrean_embassy_london_uk.htm ይህ ደግሞ አጼ ኢሳያስ አፈወርቂ (በየማህደሩ ያለው የተማሪነት ዘመን ረከርዱ የሚያሳየው "ቅ" ነው። በኋላ ነው 'ቂ' የሆነችው—በጣም 'ትግራዊ' ለማድረግ፤ ብለዋል ውስጥ አዋቂው ዳዊት ወ/ጊዎርጊስ በመጽሃፋቸው) ባፈቀላጤ ያጸደቁት ነው። የቋንቋ፣ ልሳንሲን፣ የሳይንስ ወዘተ ባለሙያዎችን ያቀፈ ቡድን 'የሳይንስና ቴክኖሎጂ መ/ቃላት' እንደፈጠሩ፣ እንዳሳተሙ፣ ብዙዎቹን ቃላት የቋንቋው ተጠቃሚዎች (በጽሁፍም በንግግርም) 'አድጥት' እንዳደረገቸውም የምትስተው አይመስለኝም። የቋንቋ ተማሪ ነህ።
<http://www.quatero.net/pdf/enba-mehal-saq.pdf>። ያ መዝገብ ቃላት ሙያዊ ቅንኦት ባለው ሰው አይምሮ ውስጥ ተጸንሶ የተወለደ ነው። ቃላትን ሰው/ስዎች የማይሰሩት አናድርገው።

ነጻነት ዘገየ "ላኮ መልዛ፣ ወሎ..." እያሉ የጻፉት ነገር ምንነት ሳይገባኝ፣ እንደገረምኝ፣ ፍስሃም "የደሴው መድሃኒያለም"ን በመሰንቀሩ ግራ እንደገባኝ አለሁ። ይብራራልኝ ባካችሁ።

በተረፈ ነጻነትን አመሰግናለሁ፤ በተለይም ስለ አማርኛ እርማቱም፣ አስተያየቱም "አብሄር" ይስጥልኝ። ነጻነት ቀልድ ያውቃሉ። 'በንባ መሃል ሳቅን'ም አነበብሁ። ስቁያለሁ። በቀልዱ የዲባቶ መስፍንንም ቃላት ክብደት ማሳየት ችለዋል ይመስላል። ስነቃል አንዱ የሃሳብ መግለጫ አይደል? በቀልድነቱ ስቀናል። ለቀልድ ተብሎ ከሜዳ ላይ የተገኘ ቀልድን ሃገራዊ ራእይ ከያዘው ስራ ጋር ማወዳደር ነው—የቀልዶች ሁሉ ቀልደኛ ትችት—የቋንቋ ተማሪ ከሆነ ሰው። እስይ!

ለማንኛውም እኔም በቀልድ ላሳርግ፡-

ያው ያያ ከልክሌ ቤተሰብ አባል—የሰባት አመት ልጃቸው ማሙሽ ነው፣ እንዲህ ሆነ፡-

ከማቲ ባልንጀሮቹ ጋር መንደር ውስጥ ኳስ ሲጫወት፣ አባ ጭራቸውን እየነሰነሱ፣ በመንደሩ ውስጥ ቤት ጠፍቷቸው፣ ሲንከላወሱ አይቷቸው ኖሮ፡-

- ልጅ፡-** "አባ፣ የማንን ቤት ፈልገው ነው? የተዘካሩን ያያ ጌታሁንን ቤት ነው?" ይላል።
- መምራ፡-** "ጎሽ የኔ ልጅ፣ ተባርክ! ልክ ነው። የጌታሁንን ቤት ነው። በል አሳየኝ፣ ተባርክ፣ ትምርትህን ይግለጥልህ የኔ ልጅ...ጎሽ!..."
- ልጅ፡-** "ቀጥ ብለው በዚያ መንገድ ይሄዱና፣ አጥር የታጠረው ቤት ጋ ሲደርሱ፣ ወደ ግራ ይታጠፋሉ። መጀመሪያ ላይ በስተቀኝ የሚያገኙት ቤት፣ ያያ ጌታሁን ነው።"
- መምራ፡-** "ተባርክ የኔ ልጅ! ጎሽ! ... ታዲያ እሁድ እሁድ እኔ የሰንበት ትምህርት ተማስተምርበት ቤተሰብያን እንዳትቀር። የመንግስት ሰማይን መንገድ አሳይሃለሁ..."
- ከማለታቸው፡- "አልመጣም። እንኳን የመንግስት ሰማይትን፣ ያያ ጌታሁንንም ቤት መንገድ አያውቁም" ብሏቸው እርፍ! ...አይ የልኸ ነገር! ...ወይስ የልጅ አዋቂ?